

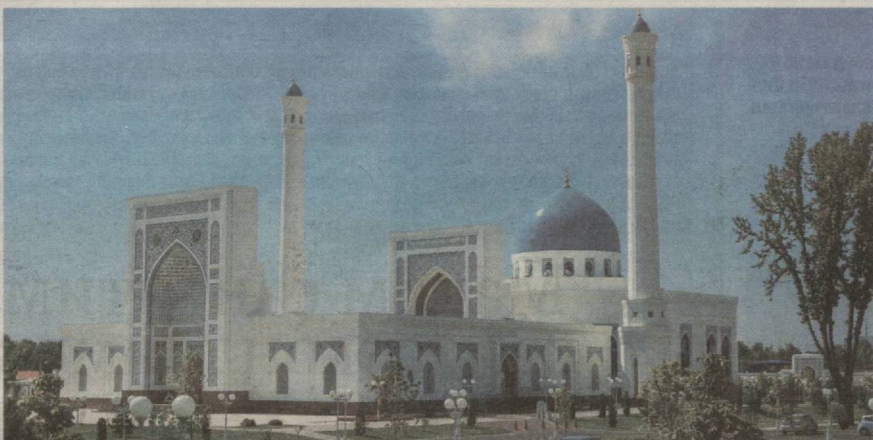

МАДАНИЯТ

№19 (154) 13.05.2021 йил

Хосиятли кунлар ибрати

Бугун Исом дини, илм-фани ва маданиятнинг қадимий бешикларидан бири бўлган Ўзбекистонимизда улуғ айём – Ийди Рамазон Ҳайити кенг нишонланмоқда.

Ийди Рамазон Ҳайити муборак!

Аввало, муқаддас динимиз, миллий кадрларимиз, буюк азиз-авлиёларимиз хотираси, меросини тиклаш, қадамжоларини обод қилиш, чет элларда сақланаётган маданий бойликларимизни, хусусан, алломаларимиз меросини мамлакатимизга қайтариб олиб келишдек мураккаб ишларни давлат сиёсати даражасига кўтариб, бунга бош-қош бўлаётган давлатимиз раҳбарининг халқимиз дилидагиларни рўёбга чиқаришга интилиши бугунги айёмни янада файзли ўтишини таъминламоқда.

Юртдошларимиз янгидан қурилган, таъмирланган, кенг ва ёруғ, шинам ва файзли масжидларда эмин-эркин Ҳайит намозини ўқир эканлар, Янгиланаётган Ўзбекистонимиздаги тинчлик, осойишталик барқарор, халқимиз соғ-омон, ҳаёти фаровон, элу юртимиз обод, фарзандларимиз бахтли саодатли бўлишларини тилаб дуолар қилишмоқда. Албатта, бу ўринда

хозирги пайтда дунёни таҳликага солиб турган COVID-19 балосини ҳам унутмаслигимиз, карантин қондаларига қатъий амал қилмоғимиз даркор.

Дарҳақиқат, инсоний фазилатларга бой, имон-эътиқоди мустаҳкам халқимиз раҳмат ва мағфират ойи – Рамазон шарифини рўзадорлик, камсуқумлик, бағрикенглик, хайру саховат билан ўтказиб, Ҳайит байрамини ёруғ юз билан кутиб олди. Савобталаб инсонларнинг бегараз, Аллоҳ йўлида қилган эзгу амаллари қанчадан-қанча эҳтёманд кишиларнинг мушкулени осон, ўқик кўнгилларни обод қилди. Бу билан эҳсон қилгувчилар ҳам хайр-саховатнинг мукофотига муссар бўлишди, кўнгил хотиржамлиги, ободлигига эришдилар. Шояд, хосиятли кунлар ибрати барчамизни эзгуликка ошно этсин. Муқаддас ояти каримада айтилганидек, "Яхшиликнинг мукофоти фақат яхшиликдир". Уламоларимиз

ҳам "Биз савобли ишларни ҳар қанча кўп қилсак, меҳр-оқибат кўрсатсак, Яратганнинг ўзи бизни турли офатлардан, ёмонликлардан асрайди, йўлимизни очиб беради" дея таъкидлайдилар. Шукрки, халқимиз бу каби улуғ инсоний фазилатларга бой, юксак маънавият ва маданият борасида ўзгаларга ибрат бўла олади. Давлатимиз раҳбарининг қарори билан халқимиз учун яратилган яна бир қулайлик: тўрт кун давом этадиган дам олиш кунлари шундай эзгу амаллар билан ўтишига ишонамиз.

Азиз юртдошларимизни, соҳамизнинг жонкуяр ходимлари, азизу мукаррам кексаларимизни улуғ айём билан яна бир бор қутлаб, Ватан ободлиги, эл-юрт фаровонлиги йўлидаги ишларига ривож, ўзларига соғлиқ-омонлик тилаймиз.

Озодбек НАЗАРБЕКОВ,
Маданият вазири

Ушбу сонда

Қорақалпоқ санъатида янги саҳифа очилмоқда

3-саҳифада >>>

"Шомил"дан комилликка...

4-саҳифада >>>

"Вой тиниб-тинчимаган одамларей..."

5-саҳифада >>>

Муқаммал санъат

Мақом санъатимиз қайта жонланмоқда

Миллий мусикамизнинг гулгожи бўлган мумтоз мақом санъатига бўлган қизиқиш, айниқса, ёшлар ўртасида ортиб бораётгани қувонарли. Давлатимиз раҳбари бошчилигида миллий мусиқани ривожлантириш, уни кенг тарғиб қилиш орқали кейинги пайтларда унутилаёзган номоддий маданий меросларимизни қайта тиклаш ишларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шунданми, мумтоз мусиқани тушунадиган, уни дилдан ҳис этиб қуйлайдиган истеъдодли ёшлар, соҳир овоз соҳиблари бўлган янги-янги номлар кашф этилмоқда.

Президентимиз ташаббуси билан Юнус

Ражабий номидаги Ўзбек миллий мусиқа санъати институтининг ташкил этилиши ҳам шу эзгу мақсадга йўналтирилган. Орандан кўп ўтмай бу хайрли ташаббус ўз меvasини бера бошлади. Хусусан, 8 май куни Ўзбекистон Республикаси Маданият вазири Юнус Ражабий номидаги "Ёш мақом ижрочилари" биринчи Республика танлови ғолиб ва совриндорларини тақдирлаш маросимига йиғилганлар бунга гувоҳ бўлишди. Унда танловнинг ҳудудий босқичларида сараланган 20 ёшдан 35 ёшгача бўлган 100дан ортиқ номзод иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 2019 йил 20 мартдаги "М.Турғунбоева номидаги "Миллий рақс ижрочилари" ва Юнус Ражабий номидаги "Ёш мақом ижрочилари" республика кўрик-танловларини ўтказиш тўғрисида"ги қарорлари ижроси доирасида Маданият вазири, Ўзбек миллий мақом санъати маркази ва Юнус Ражабий номидаги Ўзбек миллий мусиқа санъати институти ҳамкорлигида ташкил этилган ушбу кўрик-танлов ғолиб ва совриндорларини тақдирлаш маросими, айниқса, қатнашчилар ва уларнинг устозлари иш-

тирокидаги концерт дастури билан янада жозибали, завқу шавққа тўла тарзда ўтди. Гўзал баҳор таровати уфуриб турган вазириликнинг файзли ҳовлиси дид билан безатилган, ранг-баранг гуллар, ям-яшил арчалар кайфиятни кўтариб, иштирокчилару томошбинларга жўшқин туйғуларни бахш этмоқда. Маросимни очиб учун сўз олган Маданият вазири Озодбек Назарбеков барчани қутлуг Рўзайи Рамазон кунлари, Хотира ва қадрлаш куни ва узоқ кутилган ажойиб танлов натижаларига бағишланган тантанали тадбир билан муборакбод этар экан, жумладан, шундай деди:

Давоми 2-саҳифада >>>

Донорлар сузлайди...

Маънан бой инсон омма қаршисида ҳамisha кучлидир.

Ҳаёт мудом таҳликали, шу билан бирга, беҳад гўзалдир.

Ақл-идрок сасига мудом эҳтиёж сезсак-да, нечукдир унга кўп ҳам кулоқ солавермаймиз. Ҳерман Ҳессе ҳикматлари

Тантанали кеча

Юртимиз бўйлаб байрам шуқуҳи

Барчамизга маълумки, 9 май – Хотира ва қадрлаш куни республикамиз бўйлаб кўтаринки руҳда нишонлаб келинади.

Шундай тантанали байрам тадбири Анджион вилоятининг сўлим гўшаларидан бири “Кўҳинур” ресторанида ҳам ташкиллаштирилиб, меҳмонлар учун театрлаштирилган композицион концерт дастури намойиш этилди.

Мазкур тадбирга вилоят ҳокими, сенатор Ш.К. Абдураҳмонов бошчилигида бир қатор мартабали меҳмонлар ҳамда давримизнинг тирик афсоналари Улуг Ватан Уру-

ши қатнашчилари ва меҳнат фахрийлари ташриф буюриб, барчани байрам билан қизгин муборакбод этиштиди. Концерт дастурида Анджион вилояти ёшлар театрининг ижодий жамоаси, “Ўзбекконцерт” эстрада хонандалари ва Ўзбекистон давлат филармонияси вилояти бўлинмаси санъаткорлари ўз ижодий чиқишлари билан байрамга ўзгача шуқуҳ бағишлашди.

Ж.ТОЖИБОВЕВ,

Концерт-томоша тадбирларини ташкил этиш ва ўтказиш бўлими бошлиғи

Муносабат

Қорақалпоқ санъатида янги саҳифа очилмоқда

“Қорақалпоқ диёри ўзининг жаҳонда ўхшаш йўқ, бетақрор санъати билан барчамизни дол қолдириб келади”, – деган эди муҳтарам Президентимиз Ш.Мирзиёев. Чиндан ҳам бу ўлка маданияти ва санъати бетақрор, бебаҳо хазина. Халқимизнинг кўп асрлик тарихи ва маданияти бутун катта ривожланишлар сари одимламоқда. Юртбошимизнинг алоҳида эътибори ва ғамхўрлиги туфайли соҳада мисли кўрилмаган янгиланишлар рўй бериб, қорақалпоқ санъати ҳам ўзининг янги саҳифаларини очмоқда.

2021 йилнинг 8 май куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси-томонидан қабул қилинган “Қорақалпоғистон Республикасида маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш тўғрисида”ги 291-сонли қарори қорақалпоқ санъат аҳлини бениҳоя хушнуд этди. Ушбу тарихий ҳужжат таълим муассасалари, музей, театрлар, маданият марказлари билан “Қорақалпоқфильм” киностудияси фаолиятини такомиллаштириш, маданий-маърифий, тарбиёт тадбирларини ташкил этиш бўйича махсус вазифалар белгилаб берилганлиги билан муҳим аҳамият касб этди.

Қарорга мувофиқ, жорий йилнинг ўзида Нукус шаҳрида Ўзбек, қорақалпоқ ва жаҳон классик санъати дастурларини, театр, музика, хореография, миллий эстрада санъатини ривожлантириш, уни тарғиб қилиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги муассислигидаги “Қорақалпоқ санъат саройи” давлат муассасаси ташкил этилади. Бу эса миллий қадриятларимиз, маданиятимиз билан санъатимизни янада улугловчи ёрқин саҳна асарларини яратиш, халқимизни санъат усталари ва ёш истеъдод эгаларининг ижоди билан та-

ўзига хос урф-одатлари, бахши-жировчилик, дostonчилик, миллий рақс, амалий санъати, миллий хунармандчилиги намуналарини аҳолига, жумладан, ёш авлодга соф ҳолида етказиш, тарғиб қилишга қартилган “Қорақалпоқ маданият кунлари” байрами тадбирлари қайтадан йўлга қўйилишидир. 2023 йили эса буюқ олим Абу Райҳон Беруний таваллудининг 1050 йиллик юбилейига бағишланиб, 2021-2022 йиллари Беруний туманида Абу Райҳон Беруний номидаги маданият ва истироҳат боғи барпо этилади.

Бугунги замон қаҳрамонларининг муносиб фаолиятини саҳна асарларида ёритиш, спектаклларнинг бадиий савиясини ошириш, томошабилар қамровини кенгайтириш, ўзаро тажриба алмашиш мақсадида халқаро ҳамкорликни йўлга қўйиш театрларимиз олдидан турган муҳим вазифалардан биридир. Шу аснода қарорда Нукус шаҳрида “Қорақалпоғистон опера ва балет театри”ни ташкил этиш кўрсатилган бўлиб, бу ўзбек, қорақалпоқ ҳамда жаҳон опера ва балет асарлари эндиликда бизнинг қорақалпоқ саҳнасида ҳам янрашидан далолат беради.

Ушбу қарорнинг 1-қўшимчасига

қабристонни атрофи ободонлаштирилиб, зиёратгоҳга айлантирилади. Академик театримизнинг симфоник оркестри учун зарур музика аборлари олинб, ижодий ва техник ходимларининг малакасини ва тажрибасини ошириш мақсадида Қорақалпоғистон ҳамда Россия театлари ўртасида ўзаро ҳамкорлик меморандумлари имзоланади. Бу эса театрларимиз фаолиятининг янада самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Шунингдек, дастурда концерт ташкилотлари фаолиятига доир вазифалар ҳам белгиланган бўлиб, унга кўра, “Айқулаш” Қорақалпоқ давлат миллий фольклор ансамблининг моддий-техник базаси мустаҳкамланиб, зарур автотранспортлар билан таъминлаш, ансамблни келгуси йили олий тоифали ансамбллар гуруҳига киритиш назарда тутилган. Ўзбекистон давлат филармонияси Қорақалпоғистон Республикаси бўлинмасини овоз ёзиш студияси билан таъминлаш ва мазкур бўлинмани ҳам келгуси йили биринчи тоифали гуруҳга киритишга доир ишлар шулар жумласидандир.

Албатта, бу ишлар соҳа ходимлари учун катта янгилик ва ифтихордир. Фидоий меҳнат қилаётган ижодкорларни рағбатлантириш, соҳа муассасаларига ёш кадрларни жалб қилиш мақсадида 2022-2023 йиллари Нукус шаҳридан кўп қаватли ижодкорлар уйини қуриш, театр репертуари, премьералар, гостроль сафарларига оид янгиликлар билан санъат ихлосмандларини мунтазам равишда таништириб бориш учун Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси томонидан махсус эфир вақтларининг ажратилиши, соҳа фаолиятини самарали ташкил этишга замин яратилади.

2021 – 2023 йиллари Қорақалпоғистон Республикасида 9та маданият маркази-да реконструкция, 10та капитал таъмирлаш ишлари олиб борилса, Беруний туманидаги “Беруний авлодлари” даргобозлар гуруҳи зарур асбоб-ускуналар билан таъминланади. Жорий йил Нукус шаҳрида кўчма цирк (шалито) ташкил қилинади.

Айтиш жоизки, шу йилнинг ўзида Бўзатов туманида “Республика ёшлар овози” фестивали, “Бўзатов оҳанглари” номили ижодий семинар ўтказилади. “Қорақалпоқ адабиёт ирдоналари” номи кўп жиллик китоби нашр этилади. Ескан бахши

Хотира

Фахрийларни қадрлаймиз

Бобкент туманидаги 8-болалар музика ва санъат мактабидан 9 май – Хотира ва қадрлаш куни муносабати билан “Пуфлама ва зарбли чолғулари” оркестри раҳбари Санжар Назаров бошчилигида “Ўтганларни хотирлаб, фахрийларни қадрлаймиз” деб номланган концерт дастури ташкил қилинди.

Тадбирга фахрий устозлар тақлиф қилиниб, оркестр жамоаси томонидан устозларни мадҳ этувчи кўплаб куй-қўшиқлар ижро этилди.

Танлов

Шаҳар босқичи ўтказилди

2021 йилнинг 5 май куни Миробод туманидаги 12-БМСМда “Болалар музика ва санъат мактаблари ўқувчиларининг Санъат йўналиши бўйича республика танлови”нинг шаҳар босқичи ўтказилди.

Унда Тошкент шаҳар БМСМларининг тасвирий ва амалий санъат йўналишлари бўйича жами 146 нафар ўқувчиси иштирок этишти. Жумладан, тасвирий санъат йўналишида – 129, амалий санъат бўйича – 17 нафар ўқувчи қатнашди.

Ўқувчилардан 4 нафари республика босқичига саралаб олинди. Шунда тасвирий санъат йўналишида – 3, амалий санъат бўйича – 1 нафар ўқувчи кейинги босқичга йўллангани қўлга киритишди.

Қалбай ТУРДИЕВ, Қорақалпоғистон Республикаси Маданият вазири

ништириш, давлат аҳамиятига эга тадбирлар, халқаро фестиваллар, кўриқ-таъловлар, конференциялар, ижтимоий-маданий анжуманларни юқори савияда ташкил этишга имкон яратади.

Шунингдек, қорақалпоқ халқининг маданият ва санъат муассасаларига оилавий таширф буюриши, мазмуни дам олишларини ташкил этиш мақсадида “Шанба – маданият куни”, 2021-2022 ўқув йилидан бошлаб, барча таълим ташкилотларида санъатимизнинг дурдона асарларидан баҳраманд қилиш орқали ўқувчи-ёшларнинг миллий маданий савиясини ошириш мақсадида дарс соатларидан бўш (танаффус) вақтларида “Муסיкий танаффус” лойиҳалари амалга оширилади. Бу эса халқимиз, айниқса, ёшларимизнинг санъат соҳасига бўлган қизиқишларини янада оширишга хизмат қилади.

Қарорнинг яна бир аҳамиятلى жиҳати шундаки, бир неча йиллардан буюн ўтказилиши тўхтаб қолган Қорақалпоғистон Республикасининг

мувофиқ тасдиқланган “2021 – 2024 йилларда Қорақалпоғистон Республикасида маданият ва санъатни янада ривожлантириш бўйича чора-тадбирлар дастури” асосида кўп қаватли ижодкорлар уйини қуриш, театр репертуари, премьералар, гостроль сафарларига оид янгиликлар билан санъат ихлосмандларини мунтазам равишда таништириб бориш учун Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси томонидан махсус эфир вақтларининг ажратилиши, соҳа фаолиятини самарали ташкил этишга замин яратилади.

2021-2022 йиллари Қорақалпоғистон Республикаси И.В.Савицкий номидаги давлат санъати музейи олдига И.В.Савицкийнинг ҳайкали ўрнатилади,

Хушxabар

Янги музей ташкил этилди

Юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар кун сайин ўз мевасини бермоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маданият ва санъат соҳасининг жамият ҳаётидаги ўрни ва таъсирини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонида 2020 – 2025 йиллар давомида бошқичма-бошқич ҳар бир туман ҳамда шаҳарларда тарих ва маданият давлат музейларининг филиаллари шаклида ўлкашунослик музей-

ларини ташкил этиш топшириғи белгилаб қуйилган эди.

Фармонга мувофиқ 9 май кунини Тошкент вилоят тарихи музейи Ангрэн филиалининг очилиш маросими бўлиб ўтди.

Ушбу тантанали тадбирда Тошкент тумани ҳокими ва бир қатор мутасаддилар иштирок этиб, янги ташкил этилган музей фаолиятига омадлар тилашди. Шу билан бирга, музей ходимларининг униб-ўсиб келаётган ёш авлодга юрт та-

рихи, бугуни ва келажagini ўргатиш йўлидаги ишларида муваффақиятлар тилашди. Фахрийларимиз “Музейлар фаолияти ворисларимизни Ватанга муҳаббат руҳида ва юксак маънавиятли этиб тарбиялашда жонли кўприқдир” деб дуога қўл очилди.

Музейнинг раҳбарий қалити Ангрэн шаҳар тарихи музейи раҳбари М.К.Бегмуродовага тантанали равишда топширилди.

«Санъатимиз «онахон»

Эллик йилдан ортқ умрини саҳна, театр ва кинога бағишлаган машҳур актриса Лутфихоним Саримсоқовани халқимиз ҳурмат ва муҳаббат билан “Ая” деб аташи бежиз эмас. Ўзбек театр, кино санъатининг бетақрор намояндиси, маданиятимизнинг ҳақиқий заҳматкаш ва фидойи вақилларидан бири Лутфихоним Саримсоқова қайноқ меҳри тафти, кўплаб образларда ўзбек аёлининг ҳақиқий тимсолини яратиш билан санъат аҳли ва миллионлаб мухлислар қалбини забт эта олган.

“Вой тиниб-тинчиммаган одамларей...”

(Ўзбекистон халқ артисти Лутфихоним Саримсоқова 125 ёшида)

Театр ва кино санъатимизнинг “онахон” актрисаси, ажойиб хонанда, Ўзбекистон халқ артисти Лутфихоним Саримсоқова 1896 йил 8 майда Фарғона вилоятининг Риштон туманида таваллуд топган. У ота-онасидан жуда эрта – 2 ёшида етим қолган. Қизчани Риштоннинг Булоқбоши қишлоғидаги Ойимқиз исмли аёл ўз тарбиясига олади. Аммо бу меҳрибон аёлнинг эрта ўлимидан сўнг кичкина Лутфихонимнинг болалик чоғлари янада азобу уқубатда қолади. Ҳаётнинг ўзи болани турли хунарларни ўрганишга ундайди. Ёш қиз чеварлик касбига астойдил бел боғлаб, 12 ёшида бу мақсадига етишади. Давр тақозоси билан уни 13 ёшидаёқ турмушга бериб юбордилар.

дий хизматда бўлди.

Актриса 1934 йилдан бошлаб Тошкентдаги республика мусиқали театрида ишлаб бошлади. Энди у профессионал саҳна санъатининг мураккаб сирсиноатларидан воқиф бўлиб, жаҳон мусиқа ҳамда рус классик мусиқа санъатлари билан яқиндан таниша борди. Шунингдек, нутқ маданияти, саҳна сирлари, овоз ва нафас постановкаси устида устозлар билан бетиним шугулланди. Лутфихоним ижросида ҳақиқий ҳаётгилик бўёқлари янада аниқроқ жило кўрсатди, у асарнинг гоёвий-бадий тилини атрофлича ўқиб, таҳлил қилиш сирларини янада теранроқ эгаллади.

Лутфихоним Саримсоқова. У шу йил яна Узер Ҳожибековнинг “Аршин-мол-олон” мусиқали комедиясидаги Зебо ролини ҳам маромига етказиб ўйнайди. 1926 – 1928 йилларда Қўқон театрида шижоат билан ижод қилади.

1928 – 1931 йилларда Лутфихоним Андижон театрига ишга ўтказдилар. Театр бу пайтларда анча бақувват бўлиб, ижодий пешқадамлик кўрсатаётган эди. У ерда Тўхтасин Жалилов мусиқа раҳбари, Комил Яшин адабий эмкадош, Музаффар Мухаммедов, Исҳоқ Ильялов, А.Тунков, Тожизодалар режиссёр бўлиб ишларди.

Театрда томошабинлар унинг ролдан ролга ўсиб бораётганига шохид бўлишди. У “Тулсара”да Ойсара, “Фарҳод ва Ширин”да Ёсуман ролларини катта маҳорат билан қиёмига етказиб ижро этди. Бу икки асар ҳам 1937 йилда Москвада бўлиб ўтган ўзбек санъатининг биринчи декадасида намоийш этилиб, катта олқишларга сазовор бўлди.

Лутфихоним Саримсоқова бу театрда Хуршиднинг “Лайли ва Мажнун”ида Лайли, Узер Ҳожибековнинг “Аршин-мол-олон”ида Гулчехра, К.Ғоцининг “Маликаи Турандот”ида Маликаи Турандот, Зафарийнинг “Ҳалима” спектаклида Ҳалима каби қатор ролларни маҳорат билан ижро этди. Шунингдек, у Муҳиддин Қори Ёқубов, Тамарахоним, Ҳалима Носирова ва бошқа таниқли артистлар билан партнёр бўлиб, турли спектаклларда роллар ўйнади ҳамда ижодий юксалиб борди.

1931 – 1934 йилларда эса умр йўлдоши Тожизода билан бирга Марғилон ва Фарғона театрларида ижо-

ансамблини ташкил қилиб, 1939 – 1940 йилларда унинг бадий раҳбари сифатида фаолият олиб борди.

Халқ санъатига хос соддалик ва мукаммаллик, ўткир ҳажв ва заковат, самимият ва қудрат, мазмундорлик ва таъсирчанлик каби хислатлар Лутфихоним ижодий услубининг асосини ташкил қилди. У ҳам лирик, ҳам фожиавий, ҳам ҳажвий актриса бўлиб, халқ кўшиқларининг моҳир ижрочиси, ҳозиржаёв аскиячи, уста раққоса ва яхшигина дуторчи сифатида ҳам танилган.

Актриса 1940 – 1973 йилларда – 33 йил “Муқимий” номидаги республика мусиқали театрида ишлади.

Унинг ижодида асосан икки йўналиш етакчилик қилди: бири лиро-эпик тарздаги муштипар оналар, иккинчиси салбий ва сатирик роллардир. Лутфихоним иккала йўналишда ҳам чинакам маҳорат чўққиларини эгаллади. Ҳамзанин “Майсаранинги иши” комедиясидаги Майсара, унинг акси бўлган “Паранжи сирлари”даги Мастура сатанг образлари ҳам шулар жумласидандир. “Қурбон Умаров”да Халча хола, “Офтобхон”да Хайри хола, “Олтин қўл”да Жамол опа, “Муқимий”да Рисолат чевар, “Фарғона тонг отгунча”да Хадича хола, “Нурхон” спектаклидаги Киме каби муштипар, мунис оналарнинг ранг-баранг образлари билан ўзбек театр ва актёрлик санъатига катта ҳисса қўшди.

Лутфихоним Саримсоқованинги ўзбек кино санъати тараққиётидаги хизматлари ҳам катта. Бу йўналишдаги роллари саҳна фаолиятининг давоми бўлиб, меҳрибон, мунис, жафокаш ўзбек оналари образларини яратди. Хусусан, “Қасам”да она, “Опасингил Раҳмоновалар”да Шахрофат ва бошқа образларда

ўзига хос қиёфа касб этди. Лутфихоним энг кичик ролини ҳам ниҳоятда моҳирлик билан ижро этиб, унга улкан мавзу ва ҳаётий ҳақиқатни муҳассамлаштирган, мустақил ва йирик образ ярата олиш мумкинлигини “Фарзандлар”даги телба аёл роли билан исботлаган. Актрисанинги кино санъатидаги ҳақиқий истеъдоди ва маҳорати “Маҳаллада дув-дув гап”даги Меҳринисо, “Сен етим эмассан”даги Фотима опа образларида яққол намоён бўлди.

У Меҳринисо образи орқали оддий оналарнинг феодал-атвори ва руҳиятини табиий бўёқлар билан ифодалаган бўлса, Фотима опа образида 14 етим болани ўз бағрига олиб, тарбиялаган ўзбек аёлининг оққўнгиллиги, қуюнчақлиги, саховати, одамийлиги ва буюк иродасини юксак маҳорат билан томошабинга етказишга муваффақ бўлди.

Лутфихоним Саримсоқова хонанда сифатида “Кулинг”, “Ўзганча”, “Ер-ёр”, “Хакалакам ўйнасам ман”, “Жамбилхон”, “Ергамам”, “Омон бўлайлик”, “Қилпилама” каби ўзбек хотин-қизларининг халқ ашула, кўшиқ ва лапарларини маҳорат билан ижро этган.

У 1991 йил 14 январда 95 ёшида Тошкентда вафот этди.

Улуғ истеъдод соҳибаси, бетақрор санъаткор Лутфихоним Саримсоқова вафотидан сўнг 2001 йилда “Буюк хизматлари учун” ордени билан ҳам тақдирланди.

М. ХАЙДАРОВА,
Эркин Воҳидов мемориал музейи

Ўзбекистон Республикаси Президентининг бешта муҳим ташаббуси ижроси доирасида Бухоро вилоят кўзи оживлар махсус кутубхонасида "Тез ва ифодали ўқувчи ёш китобхон" кўрик-танлови бўлиб ўтди.

валарга насиб этди. Ғолиблар Ёшлар иттифоқи агентлиги Бухоро шаҳар бўлими томонидан эсдалик совғалари ҳамда фахрий ёрликлар билан тақдирландилар.

Миллий қадрият

Ўзлимизни намоиш этувчи миллий қадриятларимиз замонлар оша сайқал топиб келмоқда.

Ўзбек сўзанаси

СЎЗАНА – машина ёки қўлда матога кашта тикиб тайёрланган бадиий буюм.

Турли худудлардаги сўзаналар нақш чизмалари, ранглар хил-ма-хиллиги, тикилиш услубига кўра ажралиб туради.

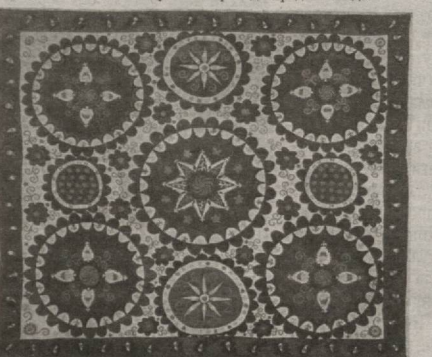
Яқин-яқингача келинларимиз сарпосида сўзана, кашталар бўлиши шарт эди. Ўзбекистонда келиннинг уйини беэаб турган сўзаналарга, жимжимадор кашталар тикиб безатилган ёстиқларга қараб баҳо берилган.

Воҳамиз худудларида ҳам қадимдан аёлларимиз ўз уларини, қизларининг келин бўлиб борадиган хонадонларини безатиш, совға сифатида ҳам катта ва кичик ҳажмлардаги кашталарни тикиб туҳфа этишган.

Сўзаналардаги биргина йирик гулни яратиш учун икки йилдан ортиқ вақт талаб этилган. Шунинг учун аёллар уни кўпчилик бўлиб тикишган.

Улардаги нақшлар муайян маъноларни билдиради.

Масалаң, гуллар, япроқлар тасвири баҳор, табиатнинг уйғониши, гўзаллик, тўкин-сочиллик, ҳосилдорликни ифодалайди.

Тўлқинсимон чизиклар абадийлик, ингичка ҳошиялар – сув, учбурчак шакли – ёмон кўзлардан сақловчи тумор, айланалар кўёш ёки ой рамзини билдиради.

Сўзанага товۇқ, товус, кабуотар каби қушлар тасвири туширилган бўлса, қут-барака рамзи саналади.

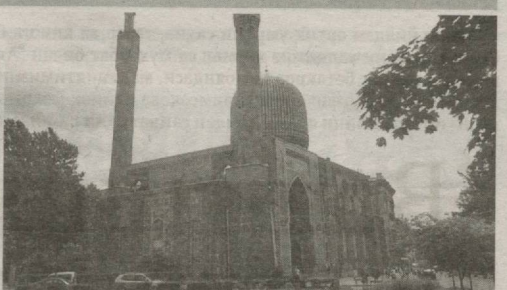
Иккита қўш ёнма-ён тикилгани – икки ёшнинг саодатини билдиради.

Анор – ҳосилдорлик, мўл-кўлчилик, оила маъносида келтирилади.

Баъзи сўзаналарда илон ва чаёнлар нақшлари ҳам кўриш мумкин. Уларни ёмон кўздан асраш ва тумор сифатида тикишган.

Ойгул МУСУРМОНОВА, Жиззах вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи ходими

Мозийга назар

Санкт-Петербургда қад ростлаган Жоме масжиди

Инсоният тарихига назар солсак, одамлар ўртасида ўзаро бағрикенглик, динига ҳурмат-эҳтиром самараси ила бунёд этилган буюк маданий ёдгорликлар – масжидлар қурилишига гувоҳ бўламиз.

Амир Саййид Олимхон ҳам қурилишига отаси бош-қош бўлган ушбу масжиднинг ишга тулишига улкан ҳисса қўшган.

Санкт-Петербургда масжид қуриш ахтиёжи 1703 йилда – Пётр I ушбу шаҳарни бунёд этишга фармони олий берганидан сўнг пайдо бўлган.

Шаҳарда Туркистон, умуман Ўрта Осиёдан келувчи мусулмон савдогарлар сони ҳам аста-секин ортади.

Петербургдаги мусулмонларнинг масжид қуриш ҳақидаги оруз-умидлари рўёбга чиқишида Бухоро амири Саййид Абдулаҳадхоннинг хизмати ва ташаббуси катта.

Амир Саййид Абдулаҳадхон 1904-йил Санкт-Петербургда бўлган пайтида, уни рус подшоҳи Николай II ўз саройида бўладиган оилавий нонуштага таклиф этади.

Абдулаҳадхон зиёфат пайтида рус подшоҳига расман қуйидагича мурожаат қилган экан: "Бугун, 5 декабрь куни, Парвадигор бизни Сиз император жаноб олийларининг оилавий йиғинида қатнашиш шарафига мунасар этди.

Сиздан, жаноби олийлари, бизга бир парча ерни сотиб олиш... ва уни бу ерлик мусулмонларга инъом этиш учун изн сўрайман.."

Шундан сўнг 1905 йил 5 ноябрда 20 кишидан иборат масжид қуриш ва унга хайрия йиғиш Қўмитаси сайланди.

ринчи мусулмон газетаси – "Нур"нинг муҳаррири ва ношири, таниқли ёзувчи Охун Отауллох Воязитов (1871-1911) бўлди.

Николай II Санкт-Петербургда Кронверк ўтар (ҳозирги Кронверк проспекти, 7) ва Коний кўчалари туташган жойдан 250 саржин (1 саржин – 2,1 метр) ер ажратди.

Танлов шартларини Охун Воязитов ишлаб чиқади. Россия меъморлари жамияти томонидан махсус комиссия тузилади.

Танлов 1908 йил мартда якунланади. Биринчи ўринни петербурглик меъморлардан Н.В.Васильев, М.С.Лявевич, М.М.Перетяковичлар эгаллайди.

росими амир Абдулаҳадхон тахтта ўтирганининг 25 йиллигига бағишлаб, 1910 йил февралда ўтказилди.

Масжид учун қурилиш материаллари Финландия, Карелия ва Петербург вилоятларидан келирилади.

Биринчи жаҳон уруши бошланиши билан масжид қурилиши анча сустлашади.

Архив ҳужжатлари асосида ёзилган В.А.Витязева мақоласида кўрсатилишича, амир Олимхон масжиднинг 400 квадрат метрлик марказий намозхонаси учун шунча катта майдонни яхлит тўлдирган.

1940 йил июнь ойидан масжидда намоз ўқиш ва Рамазон байрамларини ўтказиш бутунлай ман этилади.

Иккинчи жаҳон урушидан сўнг ўн беш минглик Ленинград мусулмонлари номидан ўша даврдаги халқаро озолик ҳаракатларининг йирик намояндаси – Индонезия президенти, доктор Сукарно ва Хиндустоннинг премьер-вазир Жавахарлал Неруларга мурожаат қилиниб, ёрдам сўралади.

Мана шундан бери масжид Санкт-Петербургда мусулмонларга диний-маърифий марказ сифатида хизмат қилиб келмоқда.

Маълум бўлишича, масжид қурилиши қарийб ўн йил давом этган.

Шарифа УМАРОВА

